

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în săptămânile di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.

N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Brasov

administrațiunea, piata mare.
Tergui Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
se plăti înainte.

Nr. 156.

Brasov, Vineri, 14 (26) Iulie

1895.

Pentru „idealul național”.

Așa își intitulează foia opozițio-
nală din Clușiu „Ellenzék” dela 24
l. c. un articol, în care vorbește de
„idealul național român”.

Aruncând o privire fugitivă asu-
pra acestui articol, și vedând din
câteva cuvinte sublineate, că el tra-
tează de noi Români, am fost un
moment de credință, că foia ma-
ghiară se ocupă de cazul maturisan-
ților dela gimnasiul din Blășiu, cari
sunt urmăriți, pentru-că au scris pe-o
fotografia a lor, că vor să rămână
credincioși „idealului național”.

Curând însă ne-am convins, că în
articol se vorbește nu de idealul ti-
nerimei, ci de idealul național al
bărbaților români, cari aspiră să
ocupe funcțiuni cu ocaziunea viitoare
„restaurații comitatense”, adică cu
ocaziunea alegerii din nou a func-
ționarilor administrativi, ce are să
se întâmple după lege la finele anului.

„Ellenzék” a aflat, că Români
au de gând să stăruiască, ca să fiă
aleși ca membrii în reprezentanțele
comitatense și ca funcționari cât
mai mulți Români, cari să lupte
„pentru idealul național român”.

Aceasta, se înțelege, nu-i con-
vine foiei kossuthiste. Așa ceva, es-
clamă ea, nu e corect, nu se poate
concede și tolera, căci cei ce vor fi
aleși, fiă în reprezentanțele comita-
tense sau orășanesci, fiă în func-
țiuni publice, „trebuie să fiă înainte
de toate credincioși statului” și prin
urmare cei aleși „trebuie să se lupte
pentru idealul național maghiar”.

Numita foie, ca motivare, con-
tinuă apoi ast-feliu: „...E prea fru-
mos în sine, ca cine-va să se însu-
flească pentru anumite idei națio-
nale, și ca, decât e lipsă, să și lupte
pentru ele; dér nu este frumos de
a valida această însuflețire și de-a
provoca lupta pentru ideile deose-
bite naționale acolo, unde fiă-care

factor trebuie să se valideze ca cre-
dincios statului și consolidării lui.
Așa în special are loc lupta pentru
„idealurile naționale române” acolo,
unde această luptă nu carambolază
cu credința datorită față cu statul”...

Mai departe dice „Ellenzék”:
„...Decă Români voiesc să lupte pen-
tru idealuri naționale, să-o facă acesta
în afară de forul public, de pildă în
familia, în literatură, pe câmpul larg al
culturei, dér să nu le introducă în
viața politică sau administrativă, pen-
tru că această luptă e de caracter
provocator, și ast-fel în primul rând
ea agravează situația celui mai slab”.

Cetind șirele aceste ni-am adus
aminte din nou de cazul cu studen-
ții din Blășiu. Ei bine, acești tineri
s'au însuflețit pentru idealul lor na-
țional, în afară de forul public și pe
largul teren al literaturii și culturai
lor naționale, și totuși ce au trebuit
să espereze?

Să întrebe numai cei dela „El-
lenzék” pe procurorul dela Alba-
Iulia, care se vede, că de un timp
încă și-a strămutat cu totul domi-
ciliul în Blășiu, ca de aici să supra-
vegheze mai bine idealurile națio-
nale ale tinerimei școlare.

Ei bine, să ne spună d-l Bartha
Miklos, directorul și proprietarul
diarului „Ellenzék”, unde începe și
unde se sfârșește „caracterul provo-
cător” al idealurilor deosebite na-
ționale?

Organul său recunoște, că e prea
frumos, când cineva se însuflețese
și luptă pentru anumite idei națio-
nale, recunoște mai departe, după
vederile sale, că Români pot lupta
pentru idealuri naționale în familia,
în literatură și pe terenul vast al
culturei. Atunci de ce nu a sărit în
apărarea gimnasiștilor români din
Blășiu, asupra cărora a năvălit cu
atâta furiă ministrul Wlassics cu pro-
curorii și polițaii unguri, pentru-că

în cercul lor familiar și colegial, cu
totul în afară de publicitate, și-au
manifestat printr'o inscripția nevino-
vată pe-o fotografie idealul lor pen-
tru cultura și progresul național?

Nu s'a făcut acea manifestare
în viața politică sau administrativă,
și totuși încă și până ați 33 de ti-
neri sunt opriți de a-și depune esa-
menele finale, dela cari atâră vii-
torul lor!

Etă déră exemplul cel mai viu
și convingător, că teoria organului
d-lui Bartha despre un ideal națio-
nal privat și altul public este nu nu-
mai nefirească și nefundată, dér chiar
cu totul absurdă și periculoasă.

Etă dovada cea mai eclatantă,
că idealul național maghiar, pe
care-l reclamă „Ellenzék”, ca semn
de credință cătră stat, este dușman
de mörte al idealului național ro-
mân și atunci, când el se manifestă
numai în familia și pe terenul lite-
raturei și al culturai.

Căci de nu ar fi așa, întrebăm
ce ar pute împiedeca ca aleși re-
prezentanți ori funcționari ai juris-
dicțiunilor, fiind Români, să și con-
serve și în calitatea acesta și să caute
a-și valida idealul lor național, ce
tinde la cultura și la progresul nea-
mului lor? Nu cumva le stau în
contra acele legi, cari garantează
până la un punct ore-care dezvoltarea
noastră pe „vastul teren al culturii
naționale”?

Ceea ce vorbește dér diarul
„Ellenzék” sunt frase goale și fari-
seesci. Adevărul este, că cei ce pro-
fesază teoria lui absurdă și despo-
tică, vrând să delature și să sugrume
idealurile noastre vor să nimicească chiar
cultura și esistența noastră națională,
ceea ce însă, vor înțelege prea bine,
noi nu putem să concedem și să su-
ferim în vecii vecilor.

Conferența interparlamentară.

Ungurii fac mari pregătiri pentru con-
ferența interparlamentară, ce se va deschide
în Bruxella la 13 August n.

Foia ungară „Magyarország” — în care
din când în când faimosul comis-voyageur
politisant Pázmándy, își publică nesăratele
„informații” de reclamă — aduce în Nr. dela
24 Iulie un „comunicat”, care în deosebi
pe noi Români ne interesază de aproape.

Organul Săcuiului Bartha dice, că
Ungurii dau o mare însemnătate ședințelor
din est an ale conferenței interparlamen-
tare, „fiind-că încercarea zădărnicită a Ligei
valahe din anul trecut, ca cestiunea ro-
mână ardelenescă să se facă obiect de dis-
cusiune, în anul acesta se va reînoui, și nu
este imposibil, ca cu ocazia acesta înșiși
participanții maghiari să nu se abată dina-
intea discusiunii cestiunei”.

După informațiunile noastre — con-
tinuă „Magyarország” — contele Albert
Apponyi a studiat foarte adânc fazele de
până a-um ale cestiunei române și de si-
gur, că cu „marea sa înțelepciune și cu
totă puterea științei sale, va convinge pe
reprezentanții parlamentelor europene, cu
ce arme ignobile se luptă exagerările va-
lahe contra maghiarimei”.

Foia ungară dă apoi espresune
mării sale bucurii, că de rândul acesta, par-
lamentul maghiar va fi reprezentat în mare
număr la conferența din Bruxella. Partidele
maghiare emulează în a-și trimite cât mai
mulți reprezentanți la Bruxella. Până acuma
s'au înscris: Mauriciu Jokai, Albert Ber-
zevicioz, contele Albert Apponyi, Neményi
Ambrus, Bartok Lajos, Horánszky Nándor,
Pázmándy Dénes, Nicolau Șierbanu, con-
tele Ladislau Szapáry, Iuliu Rosenberg și
alți, al căror număr se va spori în mod
esențial până la ziua deschiderii Congre-
sului.

După-ce publică scrisoarea de invitare
și programul, „Magyarország” dice, că din
însărmnarea guvernului ungaresc, grupul ma-
ghiar va invita Congresul, să și pină ședin-
țele din 1896 în Budapesta.

Mai spune organul lui Bartha, că de-

FOLETONUL „GAZ. TRANS”

Asasinarea lui Carnot.

Impresiunile unui martor.

Distinsul diarist parisian Paul Belon,
care timp de șapte ani a fost însărcinat
să acompanieze pe regretatul președinte al
republicii în călătoriile sale, publică în re-
vista „La Revue Hebdomadaire” impresiunile
sale cu ocaziunea odiosului atentat dela
Lyon. Amintesc în trecet, că numitul dia-
rist e redactor la răspânditul diar „Petit
Journal”, care numără aproape două milioane
de abonați. După ce spune, că pe unde
a însoțit pe Carnot în călătorii, vine la
ultima călătorie, la călătoria fatală dela
Lyon. Etă ce scrie densusul:

Ce reprezintă Lyonul în Dumineca
acesta, la orele opt sera! Un oraș în sér-
bătore veghiând, un oraș tricolor, drapelul
național falfăe la toate ferestrele, la toate
balcoanele, un oraș, al cărui aer e cutreer-
rat de refrenul *Marseillaisei*, unde sunetul
clopotelor și al trimbiștelor, chiotetele de ve-
selă imprăștiă prin aer vibrațiunile lor pa-
triotice; un oraș, în care partidele cele
mai opuse merg mână în mână, în care

pășesc în același cortegiu arhiepiscopul și
venerabilul logei masonice, unde socialiștii
și conservatorii fraternisază, unde oportu-
niștii se felicitează cu radicalii. Un oraș,
pe care-l favorisază un sôre strălucitor și un
timp frumos, și în care fiă-care inimă bate
în acest minut; un oraș unison, în care în-
trăga poporațiune e pe stradă, unde copiii
pot să strige, ér fetele tinere și femeile es-
tasiate se lasă pe brațul logodnicului lor,
bărbatului lor...

Massa enormă a palatului Bursei stră-
lucese într'o mare de lumină. Aici, în sala
cea mare a acestui edificiu imens, în acest
moment d-l Carnot prezidă banchetul de
o miă două sute de tacâmuri, dat în onô-
rea sa de consiliul general al departamen-
tului Rhône, în mijlocul funcționarilor, a
primarilor din departament și reprezentan-
ților marilor comercianți, ai savanților și ar-
tiștilor, pe cari i-a primit solemn adâ di-
minetă la prefectură. — — — — —

Făcui o tură prin sală. Mă aflu la es-
tremitatea stângă a mesei de onôre. Corul
tinerelor este era lin și dulce. Au aplau-
dat frenetic, apoi s'au așezat la masă. Că-
te-va minute m'am amusat, privind la os-

peți, la profilurile și gesturile lor picante.

Președintele Republicei, la mijlocul
mesei, avea de vecin pe președintele cou-
siliului general de Rhône. În contra obi-
ceiului său, d-l Carnot părea foarte espau-
siv, foarte ferocit de a trăi. În aceeași pri-
vire se fixeză pe retina mea figura veștejită
a președintelui consiliului de ministri, d.
Dupuy; silueta fină, foarte slăbită a d-lui
Burdeau; creniul pleșuv al generalului
Voisin, profilul, ca o medalie, al arhiepis-
copului. Tocmai la sfârșit observai barbi-
sonul de vânător pedestru al prefectului
poliției, d-l Lépine, venit la Lyon în mod
oficios și care de sigur, că nu se gândesce
la teribila responsabilitate, ce apasă asupra
lui. Are aerul vesel, d. Lépine! În fața
mea zăresc figura bună a generalului Bo-
rins. Și-mi aduc aminte foarte bine, că în
mijlocul bucuriei generale, el mi-a părut
forțe preocupat, forțe trist, fiind pradă nu
sciu cărui sentiment sinistru...

Primarul Lyonului se ridică pentru
de a pronunța discursul, pe care totă lu-
mea l'a cetit. Și fiind-oă după acesta avea
să vorbească d. Carnot, mă apropiu, mă în-
desuesc între părete și masă, și când den-
sul a început să pronunțe, cu o voce vibră-

tore, primele frase ale discursului său, eram,
așa să dic, la spatele densusului, lângă ser-
vitorul său cu lanțul de argint, care l'acom-
pania în acest voiagiu.

Sala banchetului oferă în acest mo-
ment un aspect, ce nu se poate uita. Toți
oșpeții în picioare, tăcuți, gravi, ascultă cu
sonor cuvântul sonor, consolator al șefului
statului — testamentul său politic, — de-
odată aplausele și strigătele de „bravo!” ră-
sună cu furiă, salutând cu deosebire pasa-
giile aceste:

„En parcourant les avenues de votre cité
j'ai retrouvé aujourd'hui l'union de couleurs/de
deux grands peuples dont la cordiale étreinte
est un garantie pour la paix du monde....”

„Dans notre chère France, il n'est plus
de partis: un seul coeur bat dans toutes les
poitrines, quand l'honneur, quand la securité,
quand les droits de la patrie sont en cause....”

*) Trecând barierele orașului vostru,
am readat astăzi, că uniunea colorilor duor
mari popore într'o stringere cordială este
o garanție pentru pacea lumii.

„In sumpă noastră Franța nu sunt
partide, o scingură inimă bate în toate pep-
turile, când onôrea, siguranța, când drep-
turile patriei sunt în joc....”

legații români au făcut luna trecută tot posibilul, ca cestiunea română să fie pusă la ordinea zilei. Însă membri germani, francezi, englezi și elvețieni s'au opus, și astfel s'a șters din program punctul referitor la cestiunea naționalităților. În ziua înainte de conferență președintele Ligei, V. A. Urechia, își va reînoui propunerea. „E posibil d'era, că el își va ajunge scopul, și de-ore-ce în cazul acesta cestiunea română va veni sub desbatere“, „Magyarország“ provacă pe deputații maghiari, să grăbească la Bruxella în număr cât se poate de mare.

Din comitatul Făgărașului.

— Iulie 1895.

Förte bine a făcut stimabila „Gazeta Transilvaniei“, că în nr. său din 20 l. c. atrage atențiunea publicului cetitor la rescriptul ministerial, prin care s'a ordonat restaurarea generală în comitate, seu mai bine zis alegerea funcționarilor comitatensii cu finea anului curent.

D'era acestei alegeri de funcționari și de atâtea și atâtea comisii și sub-comisii, îi premerge: 1) compunerea listei viriliștilor comitatensii pe anul 1896, care tocmai acum este în curs. Decă este de lipsă, ca fiă-care contribuente române, să se îngrijescă din bună vreme, ca să se ia în considerare toate dările de stat directe, câte le plătesc, în sume mai mari seu mai mici, în ori și care comună din respectivul comitat. Aceia, cari ca preoți, învățători, diplomați, advocați etc., au drept să li-se socotescă darea dublă, să se însine la comisiunea verificătoare comitatensă de timpuriu și cel mult în primele zile ale lui August, cerend pe scurt în scris, ca să li-se socotescă darea dublă. De-ore-ce noi Români în genere avem puțin viriliști, fiă-care membru virilist să susțină calitatea de membru viril și să lase să se alegă alții, cari nu sunt viriliști.

2) Alegerei funcționarilor premerge alegerea de membri în comisiunea municipală. În comitatul Făgărașului, afară de Făgăraș, în toate celelalte cercuri se pot alege numai Români, pentru-că cercurile sunt curat românesce, și acesta să se facă, alegend-se omenii cu iubire și cu tragere de inimă pentru acest comitat și pentru drepturile mult cercatului nostru popor.

Durere, acesta până acum nu s'a întâmpat, căci mai tot-deuna s'au ales în câte un cerc și neromâni. ca d. e.: în rëndul trecut la Recea, apoi pe la Șercaia. Voila și Arpaș,

ceea ce nu însemnă altceva, decât, că noi dăm contrariilor noștri puterea, le dăm în mână arma, cu care să ne lovescă. Apoi bieții notari comunali, câți din nenorocire s'au ales de membri, bine ar fi să se retragă cu totul, căci la votări, vai de ei, nu știu ce să mai facă și cum să se mai codescă, ca să nu fiă observați, că ce fac și cum votează. Tot asemenea și funcționari de ai comitatului să nu umble să se aléga, căci și aceștia sunt tot așa de dependenți; să-și vadă de serviciul și de afacerile lor.

Inteligența și alegătorii noștri să se înțelegă frătesce între sine, că cine să se aléga, și să nu se facă, din cauze publice, cauze personale. Fără de motive grave să nu se înainteze recourse contra alegerilor, căci după cum șcim din trecut, alegerile atacate cu protest nu s'au verificat și nici nu s'au anulat cu anii, și așa din majoritatea, ce ar fi trebuit să o avem, noi Români am rămas de atâtea-ori în minoritate.

Avend odată majoritatea în comisiunea municipală și disciplinându-ne și organizându-ne și noi măcar cât de puțin, de sigur ne vom pute validita așa, după cum cer și interesele poporului nostru; la din contră vom fi tot majorități și batjocuriți, cum am fost cu deosebire în anii de tristă memorie din urmă, de-ore-ce pe lângă aceea, că am fost din partea micilor noștri tirani în continu violență, între noi n'a fost nici o înțelegere, că ce să facem și cum să purcedem.

Un membru.

Evenimentele din Balcani.

O telegramă din Viena anunță, că principele Ferdinand și-a amănat petrecerea sa în Karlsbad, rămânend acolo încă două săptămâni.

Soirea acesta telegrafică, n'ar avé o deosebită însemnatate, decât n'ar apare în lumina, că principele se teme a-se reintorci în Bulgaria.

Se susține, că familia principelui vré să-l convină, că nimic n'ar fi mai bine pentru el, decât de-a abdice la tron, de-ore-ce și așa viața lui nu mai pôte fi sigură în Sofia. Principele însă nu vré să se lese de loc a fi convins, și se dice, că ar fi declarat, că va rămân la locul său. De-o candidată însă își va amana călătoria în Bulgaria până la mijlocul lui August. Principesa Maria Luiza însă la nici un cas nu vré să se reintorcă la Sofia. Ea să fi zis bărbatului său, că ori să abdice la tron, ori să mērgă singur în Bulgaria, căci ea

și fiul ei Boris nu-l vor însoți în această cale.

De altfel întregă presa europeană e de acord în părerea, că poziția principelui e insuportabilă și nesigură.

„Figaro“ dice, că decât mișcarea rusofilă va cresce tot mai mult în Bulgaria, atunci poziția principelui Ferdinand va deveni în curend foarte critică.

„Matin“ nu se gândesce la acesta, d'era crede totu-și, că principele a ajuns într-o mare strimțore, care îl va supera, chiar și decât el va fi recunoscut de Rusia.

Foile s'erbesci cred, că situația principelui Ferdinand a ajuns în punctul, unde el trebuie să se decidă, decât își iubesc mai mult tronul decât viața.

*

„Adevărul“ din Bucuresci află din sorginte sigură, că guvernul turcesc a găsit la mai mulți revoluționari din Macedonia, făcuți prizonieri în luptele din urmă, nisce acte foarte compromițore, cari ar dovedi până la evidență complicitatea Rusiei în răzcoalele din Macedonia.

Printre prizonieri se află și mai mulți ofițeri ruși, care travestiți în costumul bulgarilor macedonenii, au organizat bande și dirigiiau răzcoala.

Actele confiscate de guvernul turcesc sunt destinate a complecta un dosar întreg, privitor la agitațiunile rusesce din peninsula balcanică.

Pe baza acestui dosar, guvernul turcesc este decis a face toate demersurile necesare zilele acestea, pentru convocarea unui congres european, înainte căruia să se pună încă odată cestiunea balcanică.

„Mâna Rusiei“.

Sub titlul acesta „Magyar Hirlap“ dela 24 Iulie publică un prim articol, în care se ocupă cu evenimentele din Balcani și în legătură cu acesta dă loc unei corespondențe din Bucuresci, care la totă întâmplarea merită să fiă cunoscută de cetitorii noștri. Etă această corespondență:

Evenimentele din Sofia și Macedonia au agitat așa de mult spiritele, încât acum, când sosesc din Dobrogea sciri despre invasiunea emisarilor ruși, toate foile și opinia publică vorbesc în modul cel mai măhnit despre Rusia. Acesta este o aparițiune foarte imbucurătoare în viața publică a României, fiind-că ura contra Maghiarilor a amuțit de-odată, și în vederea apropiatului pericol comun tot accentuază numai antipatia contra Rușilor, temându-și de ei esistența de stat și națională.

Acastă situația periculoasă va influența în mod împaciuitor asupra raporturilor dintre Români și Maghiari...

Din orașul Tulcea vine seirea, că locuința consulului rusesc Celibadaki, s'a pre-

făcut în cub al emisarilor ruși, cari fac des^o excursiuni în satele și micile orașe din apropiere, agitând populațiunea tătărăscă și bulgară contra României.

În orașele Babudag și Isacceia emisari ruși au promis poporului, că în curend va veni Țarul rusesc și va cuprinde Dobrogea.

Vineri noptea spionii rusesci au pătruns în locuința medicului Dr. Alexandrov Petru, confiscându-i toate hârtiile și cărțile, pe motiv, că sunt scrieri nihiliste. Medicul, care este cumnatul renumitului scriitor rus Koroletko, fiind supus român, în ziua următoare s'a dus numai decât la procuror, apoi în capitală, ca să înainteze reclamațiune la ministrul de justiție. Cine sunt tâlharii? Medicul nu i-a cunoscut, d'era când ei fugeau, a vedut, că pe stradă îi așteptă secretarul consulatului rusesc, care a luat în posesiunea sa cărțile și hârtiile răpite.

Asemenea lucru s'a întâmpat Sâmbătă noptea pe insula St. George, aproape de gura Dunării. În locuința tinărului medic Basarabeanu, eminent scriitor român, au năvălit agenți ruși și, după-ce l'au făcut imposibil, au luat toate scrisorile și cărțile. Medicul s'a născut în Basarabia. D-l Basarabeanu a plecat a doua zi către capitală, fiind-că un individ l'a avisat, că-l vor prinde și-l vor deporta în Siberia...

Emisari ruși s'au arătat și în orașele Constanța, Silistra, Medjidie și Macin; ei s'au ivit în Dobrogea, ca neguțatori de vite, d'era nu cumpără nimic, ci aștă populațiunea.

În toate părțile se vorbesce de eventualitatea unui mare războiu, fiind-că guvernul ru va suferi mult timp agitațiunile agenților ruși în Dobrogea...

Față cu toate acestea se socotesce, drept o demonstrațiune foarte interesantă, avisul foilor guvernamentale, că împăratul german Wilhelm, ducele de Saxa-Meiningen și principele de Wales au promis, că la marile manevre din Septembrie, la cari vor lua parte trei corpuri de armată, se vor infățișa și ei. Manevrelor acestea se vor face în apropierea capitalei și tema lor va fi, că două corpuri de armată atacă fortificațiunile din jurul capitalei...

Intre refugiații bulgari din Dobrogea domnesce mare agitație; ei vorbesc în gura mare, că în curend provincia va fi ocupată de Ruși. Se mai susține, că în Basarabia și mai ales pe țărmurile Dniestrului, se fac mari concentrări de trupe de câte-va zile încoco. Seirea acesta a confirmat-o și un funcționar din ministerul de esterne. De sigur, că în legătură cu acesta este și următorul comunicat al guvernamentalei „Țara“, apărut în ediția separată:

„Majestatea Sa Țarul Rusiei a însărcinat pe mai mulți ofițeri de stat-major ruși, să mērgă în Bulgaria, ca să studieze câmpul de luptă al războiului ruso-romano-turc din 1877/78. Ofițerii de stat-major sosesc cu finea acestei săptămâni în Bucuresci și numai decât își continuă calea spre Nicopole, Plevna și pasul Șipca“.

SCRIRILE ZILEI.

— 13 (25) Iulie.

Scrierile lui Traian Doda. Din Caransebeș se scrie, că familia generalului Traian Doda, a luat hotărîrea să dea publicității scrierile neuitatului defunct. Cu revidarea, sortarea și parțiala edare a scrierilor se va însărcina un comitet sub presiul, respective patronatul D-lui locotenent-mareșal campestru (general de divizie) Teodor Cavalier de Seracin. Ca membri ai comitetului s'au designat d-nii: Ștefan Velovan, directorul institutului pedagogic Carol I din Bucuresci, Adrian Diaconovich architect, și Dr. Constantin Popasu.

— o —

Fundațiune nouă. Domnul T. I. cav. de Onciul, paroch și asistent protopresv. din Câmpulung, care a reposat în 1/13 Iulie a. c., a înființat o fundațiune de 1000 fl. cu menirea, ca interesele acestui capital să se întrebuințeze pentru scopurile Societății doamnălor române din Bucovina. Fundațiunea se va administra de această societate.

— o —

Terminându-și discursul său frumos, am fost unul dintre cei dintâi, care am felicitat pe președintele Republicii, strîngend-u-i mâna. D. Carnot își surise, întocmai ca atunci, când pentru prima-ora i-am înmănat în palatul Elysée primul exemplar al cărții mele, carte, care atât l'a amuzat, încât în fața întregii sale suite m'a recunoscut în public de cel mai credincios companion al călătoriei sale.

Pe când se sorbea cafea și se aprinseră țigările, o trăsură mă duse la telegraf, unde de ce minute mai târziu eram ocupat cu afacerile mele. Sunt nouă ore și un pătrar. Amicii mei mă ajunseră. Deciserăm să facem o preambulare prin stradele iluminate; unul dintre noi ne spuse, să ne urcăm la Fourvières, pentru ca să privim focul de artificii din parcul dela Tête d'Or...

Nu știu de ce am refuzat acesta ascensiune. Eram neliniștit. Voiam să mă încredințez de aceea, ce se întâmplă la teatru, unde municipalitatea organizase o serată de gală. Se chiamară diu Paris trupa dela Comedia franceză. Se anunțase pe afișe Andromache.

Dădui ordin visitiului a-se întorci prin

strada Republicii. O masă compactă de curioși împedea circulația. Trăsura noastră se opresce. Tăcerea mare, ce ne încunjura, mă avertisă, că se întâmplase un fapt anormal.

Ce fel de fapt ăra? Cel dintâi trecător, pe care l'am întrebat, ni-a strigat fără să se opréscă: Voesc să asasinez pe președintele!

Camaradii mei ridică din umeri: Acest om e nebun, dice unul.

Nu mă mai gândesc. Mirarea multimei, ce se mișca de oculo până oculo; o cafea, unde chelnerii închideau cu grabă obloanele; sosirea repede a unei trupe de agenți; aerul cu totul turburat al oficerului, ce o comanda: își confirmară, că omul, pe care l'am întrebat, vorbise adevărul, că o mare nenorocire se întâmplase.

Dintr-o săritură sunt la pământ, opresc un gardian, aproape cu forța:

— „E adevărat? Au lovit pe președintele?“

— „Da, domnule! O lovitură de pumnal, sunt abia de ce minute de atunci. Am transportat pe d. Carnot la prefectură. Noi ținem pe asasin“.

II.

Cu recă caut astăzi să regăsesc impresiunea violentă, ce am resimțit-o în minutul acesta. N'am păstrat, decât suvenirul unei adevărate dureri fizice, cauzate prin contractiunea cōstelor și a pântecelui, dându-mi o senzațiune bizară, ca și începutul unei asfixiați.

Fui atras într'un vârtej de idei, în mijlocul cărora aflaiu, de tot limpede, separarea personalității mele. Omul, cetățenul, Francesul se turbura cu totul, își pierdea capul, diaristul își păstra sângele rece, fiind conșoiu de responsabilitatea sa înaintea publicului, lua măsurile cele mai urgente, cele mai practice, pentru a-se informa repede și pentru a informa cu siguranță pe cetitorii săi.

În mijlocul tuturor incidentelor tragice, la cari am fost martor, în pasiunile generale, cari au urmat după crimă, în necazul metierului meu, necesitându-mi prezența în tot locul, la prefectură, la postă și telegraf, la restaurantul Casati: — eu cred sincer, că nimic nu mi-a scăpat din memorie.

(Va urma).

Intrigă unghurească în contra școlilor.

Ar trebui să deschidem o rubrică permanentă pentru a pute înregistra și numai o parte din nesfârșitele intrigă unghurești, făcute în contra școlilor noastre. De astă-dată e la ordinea zilei comuna *Fenlac* din comitatul Timișului. „Egyetértés” spune, că în această comună funcționează doi învățători români și unul sârb. Învățătorul român *George Putici* și „învățătorul de origine română” *Svetomir Macedonén* nu știu însă nici un cuvânt unghurească, ba așază poporul la ură în contra limbii și a statului maghiar. Al treilea învățător, *Klombes János*, știe perfect unghurească și și-a câștigat mari „merite” în privința maghiarizării, dăr lucrul naibei, că la arătarea învățătorului român *Putici*, consistorul sârbesc gr. or. din Timișoara l'a suspendat din post. Așa istorisește „Egyetértés”, er concludiunea, ce-o face, se înțelege, nu este alta, decât că școala confesională din *Fenlac* trebuie prefăcută în școlă unghurească de stat, căci atunci totul va merge bine.

—o—

Stabilimentul-Kueipp, de pe livadia poștei din loc, se va deschide săptămâna viitoare și va fi pus la dispoziția domnilor și doamnelor. Vineri seara la 8 ore va fi intrunire.

—o—

Curs superior de telegrafia în București. La 1 Octomvre o. se va înființa în București, pe lângă direcția telegrafelor și poștelor, o școlă superioară de telegrafia. Cursurile vor dura doi ani și vor fi împărțite anual astfel: dela 1 Octomvre până la 1 Iunie, în care interval se vor preda cursurile teoretice, și dela 1 Iunie până la 1 Oct. se va face practică.

—o—

Țarul Rusiei a însărcinat pe mai mulți oficiali din statul major al armatei ruse, ca să viziteze câmpurile de bătae, pe cari au fost armatele ruse, și monumentele, cari s'au ridicat în memoria celor căzuți în luptă. În România va sosi în curând un căpitan, pe lângă care va fi atașat locotenentul *Florescu* din arma cavaleriei, pentru a-l însoți în călătoria sa.

—o—

În școlă centrală de agricultură și silvicultură dela Herăstrău în București, după cum s'a vădit din anunțul publicat pe larg în nr. 141 al fișei noastre, pentru anul școlar viitor sunt vacante 34 locuri pentru bursieri și 2 locuri de solvenți. Concursul pentru admitere va fi la 15 August în localul școlii. La întrebarea unui abonent al nostru, că după care calendar este a se înțelege acest termen, răspundem, că după calendarul vechiu, ceea ce am accentuat și cu ocaziunea publicării concursului. Foile, cari au înțeles acest termen după calendarul nou, au fost, prin urmare, în greșelă.

—o—

Cursă de cai la Râșnov. Precum am anunțat deja, regimentul de husari ces. și reg. *Kaiser Nr. 1*, va arangia la 27 Iulie o. la 3 ore d. a. o cursă de cai pe locul de exerciții de lângă Râșnov. Cum vedem acum din program, vor fi în total șapte curse: I. *Hürden*, pentru cai de oficiali, cadeți și voluntari ai regimentului. Se vor da trei prețuri de onoare și câte 100 fl. resp. 50 fl. celor doi dintâi. Distanța 2400 metri. II. *Steeple-chase*, pentru cai de charge. Distanța 3200 m., trei prețuri de onoare. III. *Cursă de vânătoare pentru husari*. Doi călăreți pe escadron, un călăreț dela plutonul de pioneri. Distanța circa 4000 m. 5 prețuri dela 30 de fl. în jos. IV. *Mica Steeple-chase* pentru cai de oficiali, cadeți și voluntari. Distanța 3200 m. Prețurile ca la p. I. V. *Cursă de vânătoare pentru cai de charge*, de oficiali și cadeți. Distanța circa 7000 m. VI. *Steeple-chase pentru sub-officieri*. Doi călăreți pe escadron, un călăreț dela plutonul de pioneri. Distanța 3200 m. 5 prețuri dela 6 galbini în jos. VII. *Mare Steeple-chase*, pentru cai de oficiali, cadeți și voluntari. Prețul Majestății Sale 50 de galbini. Preț de onoare și 40 galbini celui I. Preț de onoare și 10 galbini celui II. Preț de onoare celui al III. Distanța circa 4000 m. — Arbitrii vor fi: Esc. Sa feld-

mareșalul *Theodor Galgoezy* de Galantha, Esc. Sa feldm. *Felix* br. *Pach* zu *Hansenheim* und *Hohen Eppau*, Generalul *Henric Polko*, generalul *Fedra*, Colonelul *Geza* conte *Palfy* ab *Erdöd*, Ioan conte *Nemes*, Locotenent-colonel *August Littke*.

—o—

Pentru orașeni, funcționari, etc. cari au ocupațiunii sedentare sunt prafurile *Seidlitz* ale lui *Moll* cel mai bun remediu prin efectul lor la regularea mistuirei. O cutie 1 fl. se poate căpăta dinic prin poște de către farmacistul *A. Moll* liferantul curții din *Viena*. *Tuchlauben* 9. În farmaciile din provincie se cază preparatul lui *Moll* prevădut cu marca și subscriere.

Noua biserică română din Brașov.

(Fine.)

A doua parte a serbării punerii petrei fundamentale cuprinde un act istoric local, acesta se numește *Act comemorativ*, și e de următorul cuprins:

„Cu ajutorul lui D-zeu Tatăl Fiul și sfântul Duch, se pune petra fundamentală la clădirea bisericii române gr. or. cu hramul Sfintei Adormiri a Maicii Domnului, pentru comuna română ortodoxă orientală din Cetatea Brașovului. Acesta se întâmplă astăzi în 9/21 Iulie anul Domnului 1895, sub domnirea Majestății Sale *Impăratului și Regelui Francisc Iosif I*, fiind Metropolit al Românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria Escelenția Sa Domnul *Miron Romanul*, eră protopop al Brașovului Prea O. Domn Ioan Petric.

„La punerea petrei fundamentale comuna biserică ortodoxă răsăritenă din cetatea Brașovului consta din 463 suflete și din 113 capi de familie, sub conducerea Prea O. Domn *Bartolomeu Baiulescu* paroch local, protopop onorar și asesor consistorial.

„Parochia se administrează de un comitet parochial din 11 membri, anume *Bartolomeu Baiulescu* președinte, *Dimitrie Stănescu*, *Constantin de Steriu*, *George B. Pop*, *Nicolae Strevoiu*, *Petru Nemeș*, *Simeon Damian*, *Nicolae Petra Petrescu*, *Lazar Nastasi*, notar, *Victor Popescu*, *Grigorie Birea*. Suplenți: *Ioan Socaciu*, *Ieronim G. Barițiu* și *Theodor Spudera* și de doi Epitropi: *Nicolae Flustureanu* și *George M. Zănescu*.

„Comuna această biserică ort. răs. dela Sf. *Nicolae* din *Scheiu*, încă dela anul 1850 au înființat școlile centrale române ort. răs. din Brașov, ridicând și un Edificiu pompos cu fațada către cetatea internă a Brașovului.

„Numitele școle constau astăzi dintr'un Gimnasiu complet cu 8 clase, dintr'o școlă comercială cu 3 clase, dintr'o școlă reală inferioară cu 4 clase și dintr'o școlă elementară capitală cu 4 clase de băieți și cu 5 clase de fetițe.

„Aceste institut se administrează de o corporațiune numită Eforia Școlilor centrale române ort. răs. din Brașov, constând din 12 membri: *Nicolae Strevoiu* preș., *Vasile Voina* v. preș., *Sterie Stinghe* cassar, *Ioan Petric*, *Bartolomeu Baiulescu*, *Constantin de Steriu*, *Teodor Nicolau*, *Petru Nemeș*, *Valeriu Bologa*, *Lazar Nastasi*, *Nicolae P. Petrescu*, *Iordan Munteanu*.

„La ședințe iau parte cu vot consultativ Directorul școlilor medii și Directorul școlilor elementare capitale de băieți. Eforia se alege de delegațiunile școlare, o corporațiune de 26 membri, cari se aleg câte 13 membri de sinodele bisericilor din cetate și dela Sf. *Nicolae*, cari au fondat școlile. Delegațiunile sunt conduse de președintele ordinar, care este protopresbiterul gr. or. al Brașovului, destinat de Statutul organic, legea fundamentală a Metropolitiei române gr. or. din Transilvania și Ungaria.

„Binefăcătorii mai însemnați și otitorii, cari au conferit la clădirea Bisericii încă se cuprind aici (s'au cetit numele lor), se pun în petra fundamentală, ca să fiă cunoscuți atât din partea noastră, cât și de viitorii membri ai comunei acesteia biserică.

„În fine voim, ca să fiă știut și după secol, că comuna biserică gr. or. din Brașov-Cetate, prin hotărârile consistoriale biserică a aparținut la Biserica Sf. Treime, înființată în anul 1786 de Români și de alți creștini gr. ort. pentru toți creștinii gr. ort.; după cum arată documentele fundamentale, a fost înzestrată cu două moșii: *Sămbăta superioară* și *Poiana Mărului*, de Principele român *Grigorie Brancovenu*; acesta în urma unui proces cu Grecii din Brașov și prin Sentința Tribunalului din *Budapesta* în anul 1837 a fost declarată de biserică națională grecă, și Români cetățeni lipsiți de această biserică. Din această cauză a trebuit să-și clădească Români o nouă biserică. Dumnezeu să ne ajute și să ne protejeze în toate afacerile noastre.”

După cetirea acestui act comemorativ, s'a stropit cu apă sfințită petra fundamentală și tot locul, precum și creștinii, cari au luat parte.

Actul comemorativ, cu alte acte, cu banii de argint și aur, cari sunt în curs astăzi, s'a pus într'un tub de sticlă și apoi în altul de cino închis hermetic și așezat în petra fundamentală.

D-l protopop *B. Baiulescu* a ținut, la așezarea tubului, aceste cuvinte: „Să se ridice această Sfântă biserică, să fiă ea și în viitor un centru de lumină, de cultură, de virtuți și de fapte mari naționale. Sub sceul acestei biserici D-zeu să ajute, ca cetățenii și toți Români să înainteze și să înflorească în prosperitate.”

G.

Post de învățători.

Pentru ocuparea unui post: 1) de învățător (învățătoare) ordinar, și 2) de învățătoare pentru lucrul de mână la școlă civilă de fete a „Asociațiunii transilvane pentru literatura rom. și cultura pop. rom.” din Sibiu, cu începere dela 1 Septembrie a. c. n., prin acesta se escrie concurs.

Doritorii de-a ocupa postul de sub p. 1), au să prezente următoarele documente: a) atestat de botez; b) document despre calificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învățători (învățătoare) ordinar la școlile civile; c) o arătare despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acum; d) arătarea specialității, pentru care sunt pregătiți și cu deosebire e) să dovedească, că posed perfect limba română și limba germană în vorbire și scriere.

Cunoscerea și capabilitatea de-a propune perfect limba germană se consideră, ca condițiune absolută pentru conferirea acestui post. Concurantul, care va fi ales învățător (învățătoare) ordinar, se obligă a propune până la maximul de 30 ore pe săptămână. Er pentru postul de învățătoare pentru lucrul de mână, se recere, afară de atestatele de sub p. a, b, și c, de mai sus, încă și producerea unui atestat în regula despre cunoscința în teorie și praxă a lucrului de mână femeesc.

Învățătorul ordinar, până când e provizoriu, va primi salar anual de 700 fl. și 150 fl. bani de quartir, er învățătoarea până când e provizoriă, va primi salar anual de 400 fl. și întreaga întreținere în internat. Devenind definitiv: învățătorul ordinar va primi salar anual de 900 fl. și 200 fl. bani de quartir, și tot la 5 ani de serviciu câte 100 fl. adaus cuincuenal la salar. Er învățătoarea ordinară definitivă va primi salar anual de 600 fl., întreaga întreținere în internat și cuincuenalii, ca învățătoarii. Salarul se solvesce în rate lunare anticipative, er întreținerea în internat este numai pentru persoana sa.

În fine, învățătoarea pentru lucrul de mână, care încă are să propună până la 30 ore pe săptămână, are remunerațiune anuală de 300 fl., solviți de-asemenea în rate lunare anticipative, precum și întreaga întreținere în internat erăși numai pentru persoana sa, având însă a da directoarei mână de ajutor și la alte agende ale internatului.

Concursele, însoțite de documentele

numite mai sus, se se prezente subsemnatului comitet până la 15 August n. c.

Sibiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 13 Iulie 1895.

I. Hannia,
membru Comitet.

Z. Boiu,
secret.

SCRIRI ULTIME.

Belgrad, 24 Iulie. De câte-va zile mulțime de oficiali ruși petrec aici și așteptă pe câți-va colegi ai lor din Rusia, ca să călătorească împreună în Bulgaria. Oficialii ruși îmbrăcați în costume civile sunt obiecte de mari ovațiuni și revanșeză din belșug, prevăduți cu bani, ospitalitatea Sârbilor. După spusele lor, deja și până acum au călătorit mulți prin *Odessa* în Bulgaria, ca să-și ofere serviciile de bună voia guvernului bulgar. Oficialii ruși în concediu se pare, că împreună cu oficialii bulgari, cari și de și repășesc din armată, stau în fruntea mișcărilor macedonene.

Berlin, 24 Iulie. „Times” din Londra ține, că principele *Ferdinand* a încunoscințat pe guvernul bulgar, că se va reîntorce îndată la Sofia. La acesta președintele consiliului de miniștri, *Stoilow*, a răspuns, că la cas de va face acesta, atunci numai decât își va da dimisia. I-a sfătuit tot-odată, ca să nu se misce din *Karlsbad* un anumit timp.

Lui „*Kleine Journal*” i-se anunță din Sofia, că în hotarul comunei *Boadou*, ostașii bulgari au dat peste un pretins student din *Vidin*, care avea o rană grea la grumădi. Se crede, că el ar fi unul dintre uci-gașii lui *Stambulow*, er rana a primit-o dela servitorul acestuia. Abia îi mai stă sufletul în oșe în urma fimei și a pierderii sângelui. El se numește *Ivanov* și abia are vârsta de 20 ani.

DIVERSE.

Educațiunea la femeile engleze este aproape pe un picior de egalitate cu a bărbatului. În ori-ce universitate, în ori-ce colegiu universitar, pretutindeni numărul femeilor e remarcabil. Cu toate acestea, în Anglia, unde educația femeii este atât de întinsă, această educație nu datează, decât de un pătrar de secol, de când educația femeii a început să fiă privită, ca un interes național, mai mult din partea națiunii, decât a guvernului. În instituțiile de învățatură din evul mediu nu se vedea nici o femeie, pentru dânsa nu existau școli. Ici și colea câte un părinte își înveta fata puțină carte, dăr aceste casuri erau foarte rare. Abia prin secolul al 17-lea se înființară școli de caritate, sub protecția bisericii. În 1848 se înființă în Londra un colegiu universitar pentru femei. La 1871 universitatea din Londra permite femeilor toate gradele și esamenale academice.

Lumina electrică pe tren. Direcțiunea căilor ferate ungare se ocupă cu idea introducerii luminii electrice în vagoanele de persoane. De-ocamdată se fac esperimentări cu sistemul *cumulator*, care ar asigura lumină proprie fiesce căru vagon atât în rënd cu celelalte, cât și separat. Esperimentele se fac pe linia *Budapesta-Mișcolț-Cașovia*. De cum-va succede acest lucru, ne putem aștepta la lumină electrică pe trenurile accelerate.

Condiționat. Editorul operelor unui poet renumit invită pe acesta la prânț. — Voi veni, ținse poetul, dăr condiționat. — Care e condițiune? — Prânțul se conștea simplu numai din cartofi. Nici-odată nu m'am îndatinat a primi ceva, ce însu-mi nu pot reînăpoia, apoi din plata D-tale nu te-ai pute omeni decât cu cartofi!

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Iulie 1895.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%) and Price.

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Iulie 1895.

Table with 4 columns: Item (e.g., Bancnote rom. Camp., Argint român. Camp.), Buy Price, Sell Price, and another Price.

Anunțuri (inserțiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrise, administrațiunii. In cazul publicării unui anunț mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe ori.

Administrațiunea „Gazeta Transilvaniei.”

AVIS!

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonați se binevoiescă a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou, se binevoiescă a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Advertisement for Moll's medicines: Praturile-Seidlitz ale lui Moll, Franzbranntwein și sare a lui Moll, Apă de gură-Salicyl a lui Moll. Includes text about efficacy and contact information for Pharmacist A. MOLL.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Main railway schedule table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Ghiriș - Turda, Copsa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Zărnești, Mureș-Ludoș - Bistrița, Arad - Timișoara, Cucerdea - Oșorhei - Regh.-săseșc., Careii-mari - Zalău, Sighișoara - Odorhei-săseșc.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.